

Votaziuns communalas dils 12 da fevrer 2017

Purificaziun dallas auas piarsas da Cavardiras Center da formaziun Surselva - Cunvegna da prestaziun

Pagina

I.	Resumaziun	2
II.	Messadi: Purificaziun dallas auas piarsas da Cavardiras	3
III.	Messadi: Center da formaziun Surselva - Cunvegna da prestaziun	10
IV.	Messadi Regiun Surselva e cunvegna da prestaziun	13

I. Resumaziun

Motivs da conceder il credit davart la purificaziun dallas auas piarsas da Cavardiras

- **possibilitar in svilup da Cavardiras**
- **segirar contribuziuns cantunalas**
- **purificaziun dallas auas en favur digl ambient**
- **sligiazion optimala cun ulteriurs interessents**

Il cussegl da vischnaunca propona da conceder il credit per purificar las auas piarsas da Cavardiras.

Motivs d'approbar la cunvegna da prestaziun davart il Center da formaziun Surselva

- **garantir vinavon bunas pusseivladads da scolaziun en nossa regiun**
- **segirar plazzas da lavur qualificadas**
- **tuttas vischnauncas sustegnan la cunvegna**
- **investiziun en nies futur**

Il cussegl da vischnaunca propona d'approbar la cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva.

II. Messadi: Purificaziun dallas auas piarsas da Cavardiras

Preziadas convischinas e prezias convischins

La damonda da centralisar ni buca stat era tier il departament d'ambient el center. Disposiziuns e reglamentaziuns cantunalas pretendan da colligiar tuttas zonas da baghegiar cun ina serenera. La vischnaunca da Mustér ha naven dall'entschatta priu serius la tematica d'ambient. Quei muossa il fatg che las sereneras Disla e Raveras ein stadas denter las empremas sereneras el cantun Grischun. Il 2016 ein sulettamein ils uclauns Cavardiras, Pardomat e Madernal aunc buca colligiai cun in sistem da schubergiar las auas tschuffas conform allas leschas vertentas. A Madernal ei ina sligaziun mudesta el liug la soluziun. A Pardomat ei previu ina collaboraziun cun Sumvitg.

1. Situaziun da partenza / basa legala

Art. 10 ed 11 dalla lescha federala davart la protecziun dallas auas pretenda che auas tschuffas ord zonas da baghegiar vegnien menadas sin ina serenera e purificadas. El rom dalla concepziun generala davart igl allontanament dallas auas ha la vischnaunca definiu co las auas piarsas dil territori surbaghegiu resp. dallas zonas da baghegiar dueigien vegnir drenadas. Sebasond sin las prescripziuns federalas ha la Regenza relaschau ils 5 da fenadur 2013 suandontas disposiziuns concernent la vischnaunca da Mustér:

1. La vischnaunca da Mustér ha da realisar per las zonas da baghegiar Cavardiras, Madernal e Pardomat, las qualas disponan aunc buca d'ina serenera aerob-biologica, sereneras e da colligiar quellas zonas.
2. L'aua tschuffa che deriva dallas zonas da baghegiar tenor cefra 1 sto vegnir purificada da maniera aerob-biologica. Las pretensiuns davart deflussiuns ord zonas da baghegiar cun meins che 200 unitads da habitonts sedrezzan tenor las directivas "Abwasser im ländlichen Raum" dall'associaziun dils specialists davart auas piarsas (VSA).
3. Per la zona da baghegiar Cavardiras cun in quozient da sur 50 unitads da habitonts ei da construir entochen alla fin digl onn 2017 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. Il conclus davart la realisaziun dil project ed il consentiment concernent il credit han da succeder entochen alla fin digl onn 2015 (quei conclus ei aunc pendants).
4. Vegn in dils termins sut cefra 3 buca observaus, eis ei suenter ch'ils termins ein spirai, vul dir naven digl 1. da schaner 2016 resp. igl 1. da schaner 2018, scumandau all'istanza da baghegiar da conceder lubientschas da baghegiar a Cavardiras per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta.
5. Per la zona da baghegiar Pardomat cun in quozient da 20 entochen 50 valurs da habitonts eis ei da construir entochen alla fin digl onn 2022 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. Il conclus davart la realisaziun dil project ed il consentiment davart il credit han da succeder entochen alla fin digl onn 2019 (quei conclus ei aunc pendants - ad ina damonda da prolungir il termin ei buca vegniu dau suatientscha).

6. Vegn in dils termins sut cefra 5 buca observaus, eisi suenter ch'ils termins ein spirai, vul dir naven digl 1. da schaner 2020 resp. igl 1. da schaner 2023, scumandau all'istanza da baghegiar da conceder lubientschas da baghegiar a Pardomat per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta.
7. Per la zona da baghegiar Madernal cun in quozient d'entochen 20 valurs da habitonts eisi da construir entochen alla fin digl onn 2022 ina serenera aerob-biologica cun colligiar ils baghetgs e stabiliments. La situaziun actuala vegn tolerada entochen che la vischnaunca conceda ina lubientscha da baghegiar per baghetgs novs e renovaziuns da tals, che han per consequenza ch'il volumen d'aua piarsa s'augmenta. En quei cass ston ils stabiliments per auas piarsas vegnir realisai enteifer 10 onns. Il conclus davart la construcziun ed il credit han da succeder enteifer 7 onns dapi il consentiment dalla lubientscha da baghegiar. Resalvau resta la scursanida da quels termins en consequenza da considerabels disavantatgs pil prefluent (flum, dutg).

Facticamein exista per Cavardiras dapi igl 1. da schaner 2016 in scamond per la construcziun da baghetgs novs ni per la sanaziun da baghetgs che han per consequenza ch'il volumen dallas auas piarsas s'augmenta. Per Madernal exista ina restricziun parziala da baghegiar e per Pardomat suonda il scamond da surbaghegiar igl 1. da schaner 2020 resp. igl 1. da schaner 2023.

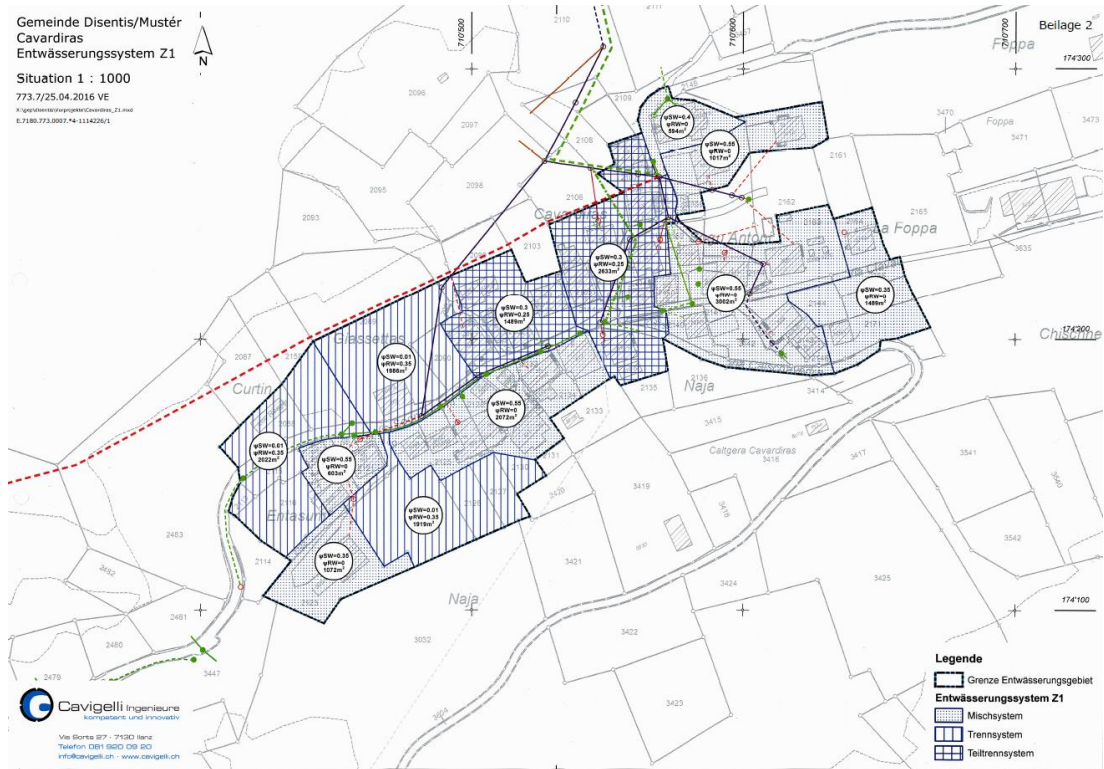
2. Project

Las auas dalla canalisaziun ein a Cavardiras buca separadas. Per 50 valurs da habitonts (VA) sto vegnir anflau ina sligiazion. La suprastanza communal ha schau elaborar il biro d'inschignier Cavigelli, Glion differentas variantas: serenera da 50 VA el liug (nordvest dalla baselgia), colligiar Cavardiras cun la serenera a Disla ni senzegiar dalla sanaziun dalla via naven da Cavardiras a Pardomat el rom dalla meglieraziun funsila. En connex cul plan general d'allontanament d'aua (GEP), mo era sin fundament dallas retschercas primaras, eran ins vegnius tier la conclusiun ch'ina serenera a Cavardiras seigi la sligiazion pli favoreivla. En connex cun las nevadas dil november 2014 ha il provediment electric per Cavardiras pitiu talmein, che quel ei garantius mo provisoriamain. Il project ei vegnius preparaus en stretga collaboraziun cun la Repower, la quala sto a cuorta vosta proveder igl uclaun cun ina lingia da tensiun. Quella lingia sutterrana neu da Disla porscha la pusseivladad da nezegiar sinergias. Consequentamein ei la sligiazion da colligiar Cavardiras cun la serenera da Disla puspei interessanta. Tonpli en vosta als cuosts annuals da menaschi d'ina serenera, damai ch'il causerenera a Raveras sto buca aunc survegilar in'ulteriura serenera.

Problems e dapli cuosts sedattan ord il traversar il Rein Anteriur a Disla. Pertuccont il fusal d'aua da plievgia eisi da menziunar che quel sto tenor las novas directivas da mesiraziun vegnir dimensiunaus pli grond che tenor il concept pigl allontanament dallas auas (GEP). La serenera da Disla ei dimensiunada aschia, ch'ella po tenor confirmaziun digl uffeci per la natira ed igl ambient purificar l'aua da Cavardiras. La Repower sto realisar sia lingia, perquei ch'il provediment electric da Cavardiras ei actualmein dependents da provisoris. En cass d'in stregn unviern sa la Repower buca pli garantir per Cavardiras il provediment cun current electric.

Quei project pretenda davart la Repower ina procedura d'approbaziun avon igl ESTI (inspecturat federal da tensiun aulta). Quella procedura cuoza pulit ditg. Perquei eis ei stau indicau da publicar il project miez november 2016, sinaquei che las lubientschas seigien avon maun suenter ch'ils credits necessaris ein concedi.

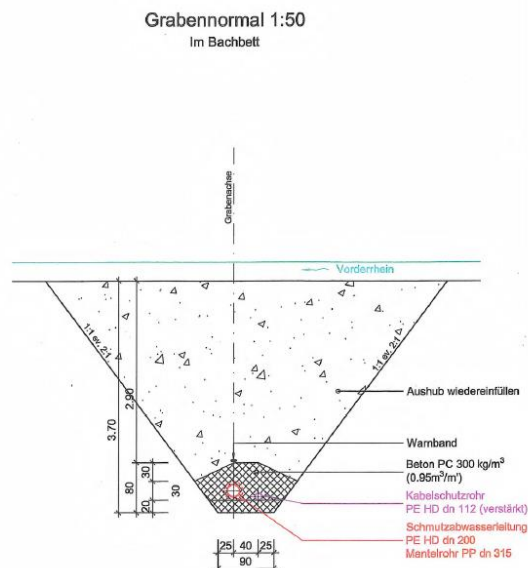
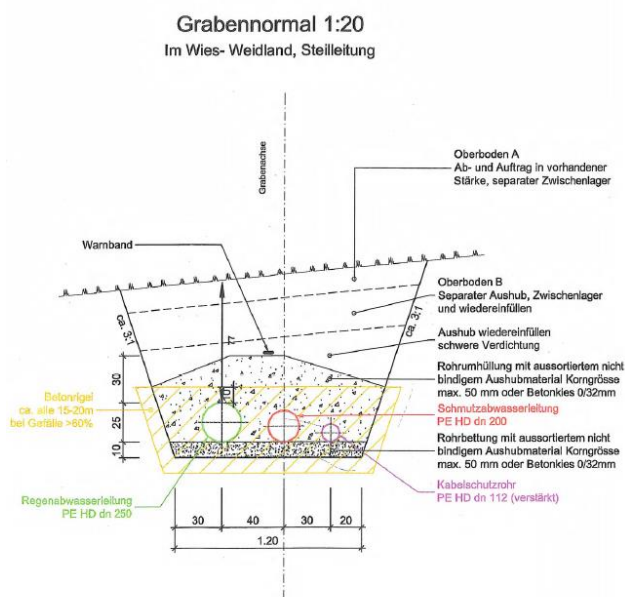
Concept da deflussiun a Cavardiras

Tagl da situaziun traversada dil Rein Anteriu

3. Cuosts e contribuziuns

Il project avon maun quenta per la canalisaziun cun cuosts da frs. 570'000.-- e pil fussal d'aua da plievgia dalla serenera Disla cun tals da frs. 170'000.--.

El project ei vegniu risguardau la construcziun d'in fussal d'aua da plievgia per la serenera da Disla. Quel ei previus tenor il concept pigl allontanament dallas auas (GEP). Ei exista in preproject per quei object ch'ei vegnius approbaus ils 27 da settember 2010 el rom dall'approbaziun dil GEP entras igl uffeci cantunal per la natira ed igl ambient. Per quei project che prevedeva cuosts da frs. 95'000.-- sa la vischnaunca quintar cun ina contribuziun da frs. 19'000.--. Dil mument che la serenera fuss vegnida construida a Cavardiras, havess ins desistiu dil fussal d'aua da plievgia. Aschinavon ch'ins vul construir il fussal, fa ei senn da cumbinar quellas lavurs cun la canalisaziun.

Ils cuosts sepresentan sco suonda:

Canal da colligiazium Cavardiras – serenera Disla

Lavurs d'impressari	frs. 410'000.--
Installaziuns sanitaras	frs. 20'000.--
Installaziuns electricas	frs. 8'000.--
Tecnica da mesiraziun e pilotar	frs. 20'000.--
Cuosts accessoris, taxas, acquist da dretgs, sperditas da raccolta	frs. 12'000.--
Mesiraziun e terminaziun	frs. 10'000.--
	<hr/>
	frs. 480'000.--
Project e survigilanza	frs. 45'000.--
	<hr/>
Nunpreviu e rundau	frs. 525'000.--
	frs. 45'000.--
	<hr/>
Total canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs. 570'000.--

Fussal aua da plievgia a Disla

Lavurs d'impressari	frs.	100'000.--
Installaziuns sanitaras	frs.	4'000.--
Installaziuns electricas	frs.	4'000.--
Tecnica da mesiraziun e pilotar	frs.	18'000.--
Cuosts accessoris, taxas, acquist da dretgs, sperditas da raccolta	frs.	12'000.--
Mesiraziun e terminaziun	frs.	<u>6'000.--</u>
	frs.	144'000.--
Project e surviglonza	frs.	<u>15'000.--</u>
	frs.	159'000.--
Nunpreviu e rundau	frs.	<u>11'000.--</u>
Total fussal aua da plievgia Disla	frs.	170'000.--

Contribuziuns

In fatg ch'ei da risguardar ei quel, ch'il cantun ha concediu pils suandonts projects suandontas contribuziuns:

- Serenera Cavardiras 20% max. frs. 92'000.--
- Fussal d'aua da plievgia serenera Disla 20% max. frs. 19'000.--

Risguardond las contribuziuns cantunalas messas en mira, sepresentan ils cuosts nets pils singuls objects sco suonda:

Canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs.	570'000.--
Contribuziun cantunala	frs.	<u>92'000.--</u>
Cuosts nets per la realisaziun dalla canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs.	478'000.--
Fussal aua da plievgia Disla	frs.	170'000.--
Contribuziun cantunala	frs.	<u>19'000.--</u>
Cuosts nets per il fussal d'aua da plievgia Disla	frs.	151'000.--

Resumaziun

Cuosts nets per la realisaziun dalla canalisaziun Cavardiras – serenera Disla	frs.	478'000.--
Cuosts nets pil fussal d'aua da plievgia Disla	frs.	<u>151'000.--</u>
Total cuosts restonts per la vischnaunca	frs.	629'000.--

En consequenza dil detretschament dallas incaricas e dallas finanzas denter cantun e vischnauncas crodan las contribuziuns empermessas sil pli tard ils 31 da december 2019. Entochen quei termin ston ils projects vegnir realisai ed il quen sto esser serraus giu. Tenor indicaziun digl uffeci per la natira ed igl ambient stat la summa da frs. 92'000.-- empermissa per la serenera a Cavardiras era a disposiziun per la canalisaziun Cavardiras – Disla.

La suprastanza communal ha giu tschentau ina damonda da prolungir ils termins. A quella ei buca vegniu dau suatientscha. Ils termins ein francai ligiontamein entras la Regenza grischuna. Sch'ils termins vegnan buca observai, spiarda la vischnaunca da Mustér la davosa pusseivladad da recaltgar subvenziuns cantunalas ella dimensiun da ca. frs. 131'000.-- per quels treis projects e freina in'activitad da baghegiar en nossa periferia.

Vul la vischnaunca recaltgar las contribuziuns cantunalas, sto ella realisar il project cul rendaquen entochen sil pli tard ils 31 da december 2019.

Aschinavon ch'ei vegn decidiu da buca realisar il project, exista in problem cun la canalisaziun veglia da Cavardiras ch'ei en in schliet stan. Quella canalisaziun, che finescha oz a Plaun Grond dadens Pardomat, ei en in aschi schliet stan ch'igl ei buca stau pusseivel da controllar ella avon varga 10 onns sin l'entira lunghezia cun la camera. Probablamein vegn la vischnaunca mai a saver realisar pli favoreivel la colligiazion da Cavardiras cun ina serenera che actualmein.

Pendent ei aunc la realisaziun da suandonts projects:

- Canalisaziun Acletta Sid
- Canalisaziun Acletta Ost
- Canalisaziun Clavaniev

La realisaziun dalla canalisaziun Acletta Sid ei pendent dapi la construcziun dil vitg da vacanzas Reka. En connex cul Resort Catrina fa ei senn da cumbinar quellas lavurs. Tier quei project sa la vischnaunca quintar cun contribuziuns cantunalas. La canalisaziun Acletta Ost sa vegnir realisada cul project encunter auas grondas ella Val Acletta. Ils 9 da december 2016 ha il cussegl da vischnaunca concediu in credit da frs. 435'00.-- per realisar denter auter era quels projects da canalisaziun.

A Clavaniev vegn actualmein ina fontauna sutterrana cun ina gronda furniziun d'aua menada ella canalisaziun d'aua tschuffa. La realisaziun dalla canalisaziun a Clavaniev ei urgenta per saver optimar ils cuosts da menaschi dalla serenera. Per quellas canalisaziuns ha il cantun garantiu contribuziuns da 25% dils cuosts renconuschi. Quels projects ston denton vegnir realisai (incl. serrar giu quen) entochen ils 31 da december 2019, tuttina sco la canalisaziun da Cavardiras e la serenera da Pardomat.

La survesta da cuosts per quels projects sepresenta sco suonda:

	<i>Investiziun cuosts approximativs</i>	<i>Contribuziun tenor cuosts renconuschi</i>
Canalisaziun Acletta Sid	frs. 330'000.--	
Canalisaziun Acletta Ost	frs. 70'000.--	
Canalisaziun Clavaniev	<u>frs. 98'000.--</u>	
Total	frs. 498'000.--	frs. 76'000.--

Cheu setracta ei sulettamein dils projects preparai en connex cul GEP. Il ulteriurs detagls sortan dil program d'investiziun.

4. Proposta

Sin fundament da sura ponderaziuns propona il cussegl da vischnaunca cun 6 encunter 5 vuschs (1 abstenziun) da conceder in credit da frs. 629'000.-- per colligiar igl uclaun da Cavardiras cun la serenera a Disla e per construir a Disla in fusal per l'aua da plievgia.

En num dil cussegl da vischnaunca

Il president:

Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 29 da december 2016

III. Messadi: Center da formaziun Surselva - Cunvegna da prestaziun

Preziadas convischinas e preziai convischins

En connex cun la refuorma dil territori ein las incaricas dallas regiuns vegnidas definidas da niev. Previu ei che las regiuns adempleschien mo pli incaricas adossadas dallas vischnauncas ni dil cantun.

Il cussegl da vischnaunca ha approbau en sia seduta dils 19 da november 2015 la cunvegna da prestaziun globala per 2016. El decuors da 2017 ei vegniu elaborau per mintga sparta in'atgna cunvegna da prestaziun. Quellas vegnan suttamessas all'istanza cumpetenta per approbaziun. La finamira ei che la Regiun Surselva duei buca surprender incaricas supplementaras en num dalla vischnaunca. Cheutras duei era l'autonomia communal vegnir observada.

1. Basa da partenza

Alla regiun vegn ei adossau d'ina vart incumbensas dil cantun e da l'autra vart dallas vischnauncas dalla regiun (art. 6 al. 1 e 2 dils statuts dall Regiun Surselva). Incumbensas che vegnan adossadas dil cantun ein:

- svilup dil territori (planisaziun directiva regionala)
- curatella professiunala (dretg da protecziun d'affons e da carschi)
- fatgs dil stadi civil (uffeci da stadi civil)
- fatgs da scussiun e da concuors (uffeci da scussiun e da concuors)
- administraziun dils archivs circuitals
- ulteriuras incumbensas a norma dalla legislaziun speciala cantunala corrispudenta.

Las vischnauncas dalla regiun san autorisar la regiun da vegnir activa tier las suandontas incumbensas communalas:

- svilup regional/promoziun dall'economia
- promoziun dil turissem
- defender ils interess regionals anenviars ed anoviars
- menar e cofinanziar purschidas da formaziun e da terapias da tutta spacia, da tuts scalems da vegliadetgna e da scola
- formaziun da carschi
- promoziun dalla cultura
- finanziaziun dils museums
- promoziun dil sport
- promoziun dalla giuventetgna
- economisaziun dil rumien
- traffic
- coordinaziun sil sectur dalla sanadad
- ediziun dil Fegl official Surselva
- cussegliaziun da bulius
- administraziun da corporaziuns d'intent

Per adossar definitivamein ina incumbensa communal a la regiun drova ei ina convegnientscha da prestaziun sin basa dils statuts, davart la quala las vischnauncas han da votar individualmein. Negin vischnaunca sa vegnir obligada dalla maioritad d'adossar ina incumbensa. Conclud davart quella incumbensa duein denton era vegnir pri sulettamein da quellas vischnauncas che han dau suatientscha d'adossar l'incumbensa e che finanzieschan era quella.

2. Cunvegnas da prestaziun

Tochen a present ha la suprastanza communal approbau las suandontas cunvegnas da prestaziun cun la Regiun Surselva:

- dismessa da rumien
- svilup regional
- contribuziun al gimnasi Claustra Mustér
- traffic public
- controlla da bulius
- finanziaziun a museums regionals

La davosa cunvegna da prestaziun pertucca il Center da formaziun Surselva. Ils cuosts comunabels per ademplir las incumbensas regionalas vegnan per regla reparti sin las vischnauncas en fuorma d'ina contribuziun fundamentala da maximalmein in tschunavel dils cuosts sco era tenor il diember da habitonts e la forza finanziaria. Per tut ils secturs d'incumbensas vegn menau in agen quen.

3. Cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva

La cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva cuntegn la suandonta purschida:

- Scola da musica Surselva
- Survetsch logopedic Surselva
- Scola Vinavon
- Promoziun d'affons special talentai
- Scola professiunala commerciala Surselva
- Scola professiunala industriala Surselva
- Scola media mercantila e propedeutica Surselva
- Scola mercantila dil di Surselva

La plipart dallas purschidas vegnan finanzadas entras contribuziuns cantunals e seportan sesezzas. Las purschidas ein fetg impurtontas per l'attractivitat da nossas vischnauncas. Mo cun ina buna purschida da scolaziun savein nus possibilitar era a nos affons in avegnir ella regiun. Ina sparta che caschuna quitaus ei la logopedia, quei muort munconza da personas d'instrucziun.

Tut sura menziunadas incaricas ha la Regiun Surselva era ademplier entochen dacheu. La cunvegna da prestaziun cuntegn neginas incaricas supplementaras. Il detagls tier la cunvegna da prestaziun resortan dil messadi dalla Regiun Surselva suandont.

La cunvegna da prestaziun entra en vigur igl 1. da schaner 2017 e cuoza 10 onns entochen ils 31 da december 2026. Aschinavon che negin partida visescha la cunvegna avon la scadenza, seprolunghescha ella mintgmai automaticamein per ulteriurs 10 onns.

4. Finanziaziun

La cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva cuntegn las suandontas incaricas cun consequenzas finanzialas per la vischnaunca (basa da cuosts preventiv 2017 dil Center da formaziun Surselva):

Scola da musica Surselva	frs.	31'462.70
Survetsch logopedic Surselva	frs.	79'628.40
Promoziun da special talentai Surselva	frs.	<u>2'866.30</u>

Total **frs. 113'957.40**

Las summas ein risguardadas ellas singulas spartas dil preventiv communal 2017.

5. Ponderaziuns finalas

La conferenza dils presidents communals ha approbau unanimamein ils 13 da settember 2016 la cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva per mauns dalla ratificaziun entras las vischnauncas dalla regiun. Tuttas vischnauncas vegnan a tractar la cunvegna senza resalvas.

Cunquei ch'ei setracta d'expensas che serepetan per la medema causa da varga frs. 50'000.--, sto la fatschenta communal conform ad art. 32, al. d dalla constituziun communal vegnir suttamessa alla decisiun all'urna.

6. Proposta

Sin fundament da sura ponderaziuns propona il cussegl da vischnaunca unanimamein d'approbar la cunvegna da prestaziun Center da formaziun Surselva (2017-2026).

En num dil cussegl da vischnaunca

Il president:

Igl actuar:

Livio Zanetti

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 29 da december 2016

IV. Messadi Regiun Surselva e convegno da prestaziun

Messadi tier la convegno da prestaziun denter la vischnaunca e la Regiun Surselva per menar il Center da formaziun Surselva

1. Situaziun da partenza

L'entschatta zercladur 2009 ha il parlament regional Surselva tractau il rapport e la proposta dalla suprastanza regionala pertuccont surprender il patronadi dil Center da formaziun Surselva ch'ei da fundar niev. Il parsura dil departement da lezza gada haveva en siu votum d'entrada argumentau ch'ina purschida da formaziun e scolaziun d'aulta qualitat seigi da muntada centrala per la Surselva. Quei buca mo ord ponderaziuns dalla politica da formaziun, mobein era economicas. In grond diember da personas seigi occupaus en quei sector e contribueschi aschia da tener activa e vitala l'economia regionala. Dalla fusiun seigien la Scola professionala commerciala Surselva, la Scola professionala industriala Surselva, la Scola media mercantila e propedeutica Surselva, la Scola vinavon, la Scola da musica Surselva ed il Survetsch logopedic Surselva pertuccai. Il parlament regional ha approbau la surprida ed ils 18 da november 2009 ha el approbau il reglament pil Center da formaziun Surselva. Cun quei conclus ei l'introducziun dil Center da formaziun Surselva stada decidida. La Regiun Surselva ha registrau l'impurtonza che l'introducziun dil Center da formaziun Surselva ha per la cuntrada da formaziun Surselva ed era tschentau ils accents necessaris pil futur. La surprida ufficala dallas scolas ei succedida igl 1 da schaner 2011. Igl 1 d'uost 2016 dumbrava il Center da formaziun Surselva 105 collaboraturs. Cun ina summa da paga da rodund 4,5 milliuns francs s'auda il Center da formaziun tiels impurtonts patruns da lavur ella regiun. Las expensas da rodund 200'000 francs per material da biro e da scola e pli che 370'000 francs per tscheins d'affittaziun e cuosts d'utilisaziun vegnan investai principalmein ella regiun, e da quei profiteschan menaschis ed economia.

Il Center da formaziun Surselva offerescha purschidas attractivas da formaziun, cultura e terapia en Surselva. Tras ina atmosfera famigliara ed innovaziuns sedistingua el d'autras instituziuns. El plidenta e trai era scolars d'autras regiuns.

1.1 Scola da musica Surselva

La Scola da musica Surselva offerescha ina vasta purschida ella sparta dallas musas. Igl onn 2015 han 50 personas d'instrucziun instruiu en varga 30 loghens rodund 800 scolaras e scolars ord la regiun. La purschida dalla Scola da musica vegn repartida en instrucziun singula ed instrucziun en gruppa. Cun rodund 180 scolaras e scolars ei il clavazin igl instrument che las pli biaras personas emprendan. Tedlar als tuns dalla gitarra ed emprender da sunar quella ei dumandau vinavon e tschercau. La Scola da musica presta ina contribuziun impurtonta per che scolaras e scolars emprendien las enconuschientschas musicalas e ch'els hagian plascher da far musica aschia ch'els sappien pli tard sunar ellas uniuns dil vitg ed aschia gidar a dar vinavon e tgirar la cultura dil chors e dallas musicas.

1.2 Survetsch logopedic Surselva

Il Survetsch logopedic Surselva intermediatescha oravontut als affons e giuvenils che habiteschan en Surselva e che han disturbis da lungatg e da discuorer (a bucca ed a scret) metodas da

tractament el sector dalla prescola, scola e posteriur alla scola (tochen 20 onns). El ei il center da cumpetenza ella prevenziun, registraziun, examinaziun/diagnostica e terapia tier disturbis da comunicaziun, lungatg, discuorer, vusch e fluenza dil lungatg sco era per cussegljar igl ambient social dallas personas pertuccadas.

La promoziun dils affons fetg talentai s'auda medemamein tier la partiziun dil Survetsch logopedic. Il program dalla promoziun sedrezza per regla als affons dalla scola primara dalla Surselva ch'ei en scola parzialmein sutdumandai e che drovan tras lur talents intellectuals sfidas specialas el senn da mesiras dalla pedagogia speciala tenor la lescha da scola.

1.3 Scola vinavon

La Scola Vinavon porscha in onn da scola supplementar denter il temps obligatoric dalla scola e l'entschatta dalla veta professiunala. Tier la scola vinavon vegn differenziau denter il 10avel onn da scola cun formaziun generala, il 10avel onn da scola cun informatica ed igl Onn da schanzas. Ils scolars vegnan preparai per la veta professiunala. Igl onn da scola dat la caschun d'approfondar la materia d'instrucziun aquistada e d'emprender nova. Il 10avel onn da scola cun partiziun generala levgiescha l'entrada en clamadas dalla tgira, mistregn, mercantil, social, tenercasa ed ulteriurs. Tier la partiziun informatica e lungatgs vegn dau peisa sin quels roms, tiels lungatgs vegn mess igl accent sil talian ed engles. Ils scolars san sepreparar per far differents diploms da lungatg e dall'informatica ed era passentar ina dimora da lungatg da quater jamnas ell'Engheltiara. Igl Onn da schanzas prepara ils scolars silla veta professiunala. Duront igl onn frequentan els sis jamnas la scola ed absolvan duront 34 jamnas treis differents praticums.

1.4 Scola professiunala commerciala Surselva

La scola professiunala commerciala Surselva offerescha purschidas ella scolaziun professiunala da basa cugl attestat federal da qualificaziun (EFZ) ed ina matura professiunala complementara agl emprendissadi. Ella meina il profil E (diplom: commerciant / commercianta EFZ) , il profil M (diplom: commerciant / commercianta EFZ e gl'attestat da maturitad professiunala commerciala) sco era la scolaziun da specialist/a da commerci en detagl EFZ. Duront la scolaziun san ils emprendists far certificats naziunals ed internaziunals (Business English Certificate, Diploma di lingua italiana commerciala, Certificat svizzer d'informatica).

1.5 Scola professiunala industrialia Surselva

La Scola professiunala industrialia Surselva offerescha purschidas ella scolaziun professiunala da basa cugl attestat federal da qualificaziun (EFZ). Ils emprendists da miradur e scrinari absolvan alla Scola professiunala industrialia Surselva schibein l'instrucziun dils roms generals sco era l'instrucziun specialisada. Tut ils ulteriurs emprendists absolvan l'instrucziun specialisada alla Scola professiunala industrialia a Cuera (model da splitting).

1.6 Scola media mercantila e propedeutica Surselva

Ella Scola media propedeutica Surselva vegnan purschi ils secturs professiunals sanadad e pedagogia. Finamira ei la formaziun generala orientada viers la pratica sco preparaziun sin in studi suandont allas scolas aultas propedeuticas sco era da far il diplom dalla scola media propedeutica e la maturitad propedeutica. La Scola media mercantila Surselva prepara ils scolars sillas professiuns mercantilas ed intermediates ad els ina scolaziun adequata excepui las enconuschentschas professiunalas fundamentalas. Quella scolaziun finescha cugl attestat federal da qualificaziun culla matura professiunala. Duront la scolaziun san ils scolars far certificats naziunals ed internaziunals (First Certificate English, Diploma di Lingua Italiana, Certificat svizzer d'informatica, ABACUS) ed absolver ina dimora da lungatgs egl jester.

1.7 Scola mercantila dil di Surselva

Tier quella scola setracta ei d'ina scolaziun da dus onns orientada viers la pratica per glieud interessada ord clamadas da mistergners, socialesser ni orientai alla vendita. Quella scolaziun ei adattada era per dunnas ed umens da casa, dunnas ed umens che retuornan ella professiun ed ulteriurs interessai che vulan seperfectiunar ella sparta mercantila. La scolaziun succeda modular e sedrezza allas pretensiuns dalla fiera da lavur.

2. La cunvegna da prestaziun

Ella votaziun dils 30 da november 2014 ha il pievel grischun approbau la legislaziun adesiva tier la refuorma territoriala. Cunquei remplazzan naven dil 2016 las endisch novas regiuns ils cumins, las corporaziuns regionalas ed ils districts. Las 18 vischnauncas dalla Surselva s'uneschan tier la Regiun Surselva. Las vischnauncas Flem e Trin s'audan da niev tier la Regiun dil Plaun/Imboden. La nova Regiun Surselva dumbra 21'347 habitonts (cefras da habitonts per la fin 2013). Sedia dalla Regiun Surselva ei Glion. Igl onn 2015 han votantas e votants approbau en tuttas vischnauncas-commembras ils statuts dalla Regiun Surselva. Tier artechel 6, alinea 2 da quels statuts eis ei previu che las vischnauncas dalla Regiun autoriseschan la Regiun Surselva da surprender diversas incumbensas communalas. Denter auter setracta ei era da menar e cofinanziar purschidas da formaziun e da terapia da tut gener, scalems da vegliadetgna e da scola sco era tier la scolaziun dils carschi. Tenor alinea 3 dil medem artechel ha la surdada dallas incumbensas da succeder tras cunvegna da prestaziun. En vesta a quella situaziun da partenza eis ei vegniu fixau pigl onn 2016 cullas vischnauncas ina cunvegna globala ch'ei da remplazzar sigl 1 da schaner 2017 cun cunvegna da prestaziun singulas.

La presenta cunvegna da prestaziun pertuccont il menar il Center da formaziun Surselva ha la Conferenza dils presidents dalla Regiun Surselva approbau unanimamein ils 13 da settember 2016 per mauns dallas vischnauncas-commembras.

3. Finanziaziun

Cul consentiment dalla vischnaunca per la cunvegna da prestaziun s'oblighescha quella da pagar ina contribuziun per las prestaziuns offeridas tenor las cundiziuns el capetel 5 dalla cunvegna. Culla clav da repartiziun vegn ina part dallas contribuziuns da vischnaunca repartida solidaric en fuorma d'ina contribuziun anticipada ed ina ulteriura sillas vischnauncas tenor il principi dil caschunader. Contribuziuns ein da pagar per la Scola da musica Surselva e pil Survetsch logopedic Surselva (inclus la promoziun d'affons special talentai). Schibein la Scola vinavon, la Scola professiunala industrial e la Scola professiunala commerciala Surselva sco era la Scola media mercantila e propedeutica Surselva vegnan finanzadas sebasond silla legislaziun cantunala. La Scola mercantila dil di Surselva vegn subvenziunada medemamein cun contribuziuns cantunalas. Per la terapia da logopedia retscheivan las scolas popularas ina contribuziun cantunala per mintga scolar, quei demai che quella terapia sedrezza ed ei da porscher tenor la lescha da scola.

4. Proposta

La Conferenza dils presidents propona a Vus d'approbar la cunvegna da prestaziun denter Vossa vischnaunca politica e la Regiun Surselva pertuccont il menar il Center da formaziun Surselva cun entrada en vigur igl 1 da schaner 2017.

Cunvegna da prestaziun

(contract da dretg public)

denter la vischnaunca politica Disentis/Mustér

e la Regiun Surselva

pertuccont

[Center da formaziun Surselva]

13 da settember 2016

Sebasond sin art. 62b en cumbinaziun cun art. 63 dalla lescha da vischnauncas dil cantun Grischun (LV, BR 175.050) sco era sin art. 6 alinea 2 dils statuts dalla Regiun, culla finamira da garantir la collaboraziun e la repartiziun dallas incumbensas, stipuleschan la vischnaunca politica Disentis/Mustér (el sequent: la vischnaunca) e la Regiun Surselva (el sequent: la Regiun) ina cunvegna da prestaziun.

Aschinavon ch'ei semuossa buca enzatgei auter ord il senn, sereferscha scadina indicaziun da persunas, funcziuns e professiuns en questa cunvegna da prestaziun sin omisduas schlatteinas.

A. Basa legala

Cun menar il Center da formaziun Surselva intenta la Regiun Surselva da rinforzar la regiun da formaziun Surselva sin tuts scalems da formaziun. Per ademplir sias incumbensas drova ella il consentiment dallas vischnauncas dalla Regiun el senn digl art. 6 alinea 2 da ses statuts.

Al Center da formaziun Surselva vegnan surdadas differentas purschidas da formaziun e da terapia da tut gener. El rom dallas basas legalas da confederaziun e cantun procura il Center da formaziun Surselva per la promoziun el sectur dalla prescola e dalla scola, per formaziun e perfecziunament professional sco era per ina istruzziun da scola media.

B. Object dalla cunvegna

1. Intent

La vischnaunca da **Disentis/Mustér** surdat cun questa cunvegna da prestaziun el senn digl art. 6 alinea 3 dils statuts dalla Regiun Surselva alla Regiun la gestiun dil Center da formaziun Surselva.

Ella cunvegna presenta vegnan regladas las prestaziuns, lur finanziaziun sco era la collaboraziun denter la vischnaunca e la Regiun.

Ils partenaris dalla cunvegna tgiran ina collaboraziun transparenta e cooperativa egl interess dils habitonts dalla vischnaunca.

2. Prestaziuns

Il Center da formaziun meina oravontut las suandontas purschidas:

El sectur prescolar e dalla scola:

- Scola da musica Surselva
- Survetsch logopedic Surselva (incl. promoziun d'affons special talentai)

Sil scalem secundar 2:

- Scola Vinavon
- Scola professiunala commerciala Surselva
- Scola professiunala industrialia Surselva
- Scola media mercantila e propedeutica Surselva

El sector dalla scolaziun dil carschi:

- Scola mercantila dil di Surselva

Il Center da formaziun Surselva sa menar ulteriuras purschidas sil sector dalla formaziun e terapia.

3. Basas giuridicas

Il Center da formaziun Surselva sedrezza tenor la legislaziun surordinada da cantun e confederaziun.

4. Principis per furnir las prestaziuns

La Regiun ademplescha las incumbensas surdadas ad ella tenor ils suandonts principis:

- Observar las premissas legalas sin tuts scalems.
- Occupar avunda collaboraturs cun competenzas professionalas e socialas tenor la funcziun corrispudenta.
- Duvrar las resursas da maniera efficianta.
- Rapportar mintg'onn alla vischnaunca.

5. Finanziaziun dallas incumbensas

La vischnaunca s'oblighescha da pagar ina contribuziun per las prestaziuns offeridas tenor las suandontas directivas:

a) per la Scola da musica Surselva (SMS)

Las contribuziuns dallas vischnauncas includan:

- ina contribuziun anticipada da vischnaunca ch'ei da fixar mintg'onn el preventiv. Tala vegn repartida sillas vischnauncas tenor art. 37 alinea 1 dils statuts dalla Regiun.
- ina part dils cuosts restonts che vegn repartida sillas vischnauncas en relaziun dallas taxas da scola.

b) per il Survetsch logopedic Surselva (SLS)

aa) Logopedia

Las contribuziuns dallas vischnauncas per la logopedia includan:

- ina contribuziun anticipada da vischnaunca ch'ei da fixar mintg'onn el preventiv. Tala vegn repartida sillas vischnauncas tenor art. 37 alinea 1 dils statuts dalla Regiun Surselva.
- ina part dils cuosts restonts che vegn repartida sillas vischnauncas en relaziun tier las uras da terapia impundidas.

bb) Promoziun d'affons special talentai

Las contribuziuns dallas vischnauncas per la promoziun d'affons special talentai includan:

- ina contribuziun anticipada da vischnaunca che la Conferenza dils presidents ha da fixar mintg'onn el preventiv. Tala vegn repartida sillas vischnauncas tenor art. 37 alinea 1 dils statuts dalla Regiun.
- ina part dils cuosts restonts che vegn repartida sillas vischnauncas en relaziun dil diember da scolars.

c) per la Scola professiunala industrialia Surselva

La finanziaziun dalla Scola professiunala industrialia Surselva sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Tier in deficit restont ch'ei buca curclaus tras contribuziuns cantunalas, taxas da scola, taxas da cuors, contribuziuns da tiarzas persunas, ulteriuras contribuziuns ed entradas sco era da reservas, vegn tal repartius sillas vischnauncas tenor art. 37 dils statuts dalla Regiun.

d) per la Scola media mercantila Surselva

La finanziaziun dalla Scola media mercantila Surselva sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Tier in deficit restont ch'ei buca curclaus tras contribuziuns cantunalas, taxas da scola, taxas da cuors, contribuziuns da tiarzas persunas, ulteriuras contribuziuns ed entradas sco era da reservas, vegn tal repartius sillas vischnauncas tenor art. 37 dils statuts dalla Regiun.

Seresulta tier la Scola mercantila dil di Surselva in deficit ch'ei buca curclaus da contribuziuns cantunalas, taxas da scola, taxas da cuors, contribuziuns da tiarzas persunas, ulteriuras contribuziuns ed entradas sco era da reservas, vegn desistiu da tala purschida.

e) per la Scola Vinavon

La finanziaziun dalla Scola Vinavon sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Tier in deficit restont ch'ei buca curclaus tras contribuziuns cantunalas, taxas da scola, taxas da cuors, contribuziuns da tiarzas persunas, ulteriuras contribuziuns ed entradas sco era da reservas, vegn tal repartius sillas vischnauncas tenor art. 37 dils statuts dalla Regiun.

f) per la direcziun dalla mensa dil Center da formaziun Surselva

Il Center da formaziun Surselva sa menar ina mensa. In deficit eventual ch'ei buca curclaus tras contribuziuns da tiarzas persunas, vegn adossaus allas reservas dalla Scola media mercantila e propedeutica Surselva.

C. Ulteriuras determinaziuns

1. Cuoza

La cuvegna da prestaziun entra en vigur igl 1. da schaner 2017 e cuoza tochen ils 31 da december 2026. Aschinavon che negina partida visescha questa cuvegna da prestaziun risguardond in temps da visada da 12 meins avon la scadenza, seprolungescha la presenta cuvegna da prestaziun min-tgamai automaticamein per ulteriurs 10 onns.

Ei restan resalvadas midadas tras la lescha surordinada sco era midadas dallas purschidas da formaziun che caschunan ina midada dalla finanziaziun, ni tras ulteriurs fatgs nunprevesibels. En tals cass adatteschan las partidas la cuvegna da prestaziun allas circumstanzas semidadas el senn che vegn il pli datier al cuntegn dall'intenziun oriunda.

2. Agir el cass da conflict

Sch'ei dat conflicts ord la cuvegna da prestaziun presenta, eis ei da far igl empren ina mediaziun denter ils partenaris dalla cuvegna. Sche la mediaziun ha buca success, valan las reglaziuns ordinarias dalla tgisa da dretg administrativ per conflicts ord contracts dil dretg public resp. denter corporaziuns dil dretg public tenor art. 63 LAG.

Approbau dalla votaziun all'urna dils .....

Vischnaunca Disentis/Mustér

La Regiun Surselva

il president:

il parsura:

_____

_____

il canzlist:

il meinagestiu:

_____

_____